

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 150 Lei

PORTRETUL „OMULUI CIVILIZAT”

Nu numai evurile împrumută omului culoarea lor specifică, ci și veacurile îl calapoadează, fără multă greutate, însușirilor ce le caracterizează. Astfel cunoaștem omul antic, caracterizat la greci prin adjectivul „sapiens”, iar la romani prin „civis”. Evul mediu îl numește „religiosus”, iar Renașterea îi dă pecetea „individualității creatoare”, ca pe urmă cel modern să-i formeze sufletul „neastâmpărat” de cuceritor și explorator al pământului și materiei. Secolul „luminat” și apoi cel „materialist” îl târește în evul contemporan, văduvit de antenele care-l țineau în legătură cu divinitatea, ca să-l lase până’n zilele noastre în starea aceasta de desfigurare spirituală.

Puse în comparație aceste etape evolutive — dacă se pot numi așa — din viața omului, putem afirma că veacul nostru a schimănosit în întregime ceea ce bătrânii înțelepți numiau microcosmos. Omul veacului nostru și-a uitat de menirea și idealul său în lume. A fost luat de valorile negative ale tuturor curentelor, ivite în arena gândirii, valori cari în loc să-l fi așezat pe culmi, l-au cufundat în abisuri.

Omul veacului este sclavul materiei, a forței brute și a iresponsabilității. El divinizează materia și’n același timp se animalizează pe sine. Mașinismul îi servește de pârghie, în neșafiul tot crescând al netrăirii morale, și a distrugerii a tot ceea ce sufletul lui a creat veac după veac. Cu alte cuvinte, a renunțat la centrul universului, pentru a sta departe, la periferia lui. „Dacă îi trebuia acest titlu de inferioritate, el n’a întârziat prea mult ca să-l capete” (C. Noica: De caelo p. 96). El s’a lepădat de normele morale. „Omul de astăzi — spune eseistul spaniol, Ortega Y Gaset — își închipuie că are numai drepturi și nu datorii”. Și asta fiindcă e omul masă, omul gloată, și nu individualitate și personalitate. A căutat să explice totul, acaparând totul, în mod egoist, iar el a rămas o enigmă, „o ființă necunoscută”.

Și dacă a încercat aceasta explicare, asupra propriei sale ființe, a făcut-o nu în senz spiritualist, ci cu ajutorul mediului, a credității și a „complexurilor freudiene”.

Omul veacului nostru este lipsit și de frumusețea morală și a uitat, „că simțul moral e mai important decât inteligența, și dacă el dispare dintr’o națiune, toată structura socială începe să se clatine” (A. Carrel).

Dar omul nostru mai poartă și apendicele de „civilizat”. Omul civilizat trăiește numai prezentul, fără nicio legătură cu trecutul și viitorul lui. „A mânca bine, a îndrăgi femei frumoase, a fura și exploata pe cei slabi, a dormi lenea unui trup obosit de senzații tari, a te închina icoanelor rotunde ale banului, devenit în acest fel adevăratul Dumnezeu făcător de minuni, iată expresia unei vieți pentru care a trudit o lume întreagă de milenii. Ce va fi mâine nu-l interesează pe acest om; poate să se frângă și osia cerului! Ce va fi mâine „vom trăi și vom vedea”. Totul trebuie consumat acum pe calea simțurilor însetate de puternice sguiduri, trebuie îndrumat către totala satisfacție a pământului uscat și nerodit din noi. Gândurile mari, credințele, dorul unei vieți mai pure și mai frumoase, sunt ale poezilor, ale visătorilor; omul „civilizat” n’are ce face cu ele, nu le caută și nici nu le cultivă, pentru că „nu umblă după himere”. Acest om îndobitocit de binele material, acest om al prezentului stors de senzuri, acest om își duce viața numai cu perdelele trase, închis, apăsător, căzut în propria sa întunecime” (E. Bernea: Indemn la simplitate p. 21 sg.)

Acesta este portretul cel mai viu și adecvat al omului din veacul nostru. El a uitat până și propriul lui suflet, fără să-și dea seama că viața fără suflet este un nou senz, este o absurditate, este o scoborire în rânduile animalității instinctive. Și-a uitat de el și a neglijat principiul „cunoașterii de sine”, care este începutul moralei și temelia ori cărei înțelepciuni.

„Omul a învățat de toate, e adevărat, a-unge să cunoască bine multe din marile mistere ale universului, studiază aștrii îndepărtați și se poate mândri cu cunoștința lor, însă ignoră cele mai apropiate, mai actuale și mai însemnate lucruri din interiorul său... S'a lăsat absorbit de cercetările științifice și a uitat de sine. Pe aceasta cale a mers prea departe; știe acum prea multe despre lume și nu știe nimic despre el. Trebuie să se întoarcă și să examineze soarta sa“ (M. Uță; Pascal III pag. 221 sg.)

Ce-i poate rezerva viitorul, omului civilizat de astăzi? Fără o reîntoarcere la matcă, cu siguranță că-l așteaptă cea mai crasă ignoranță, și-și croește singur, de pe acum, drumul de sclav al materiei, zeitate după cere singur a alergat, neîmboldit de nimeni, și cu multă „trudă și sudoare“.

„La chestiunea, care anume e locul omului în univers, prima soluție — ni-se spune — a fost cea a lui Ptolomeu: în centru. Așa a crezut toată antichitatea și așa i-a plăcut și Bisericii să socoată, de vreme ce crede atât de mult în om și afirmă că Fiul lui Dumnezeu, s'a întrupat spre a mântui omul de pe pământ“ (C. Noica o. c. pg. 95 sg.)

Omul a fost zidit de Dumnezeu ca rege al creațiunii. Că se găsește astăzi într'un haos de nedescris, și într'un cataclism ne mai întâlnit în istorie, nu este altceva decât depărtarea lui dela matcă, printr'o ruptură, după care apoi a tânjit atâtea veacuri.

Preot ION I. PETRILĂ

„Stigmatate moscovite“

Nimeni nu contestă meritul campaniei susținută de ziarul „Curentul“ pentru trezirea simțului de primejdie pe care propaganda inamică vrea să-l adoarmă. Dar, iarăș, nimeni nu poate contesta, că în verva luptei cu condeii împotriva bolșevismului d. director Șeicaru mai întotdeauna cade în extremă, făcând aluzii nemeritate și la adresa Bisericii ortodoxe române. Încă de anul trecut am remarcat că într'o discuție a fost amestecată Biserica noastră ca protectoare a slavismelor în limba românească. Dela o vreme încoace aproape în toate articolele sale, ba chiar și într'o conferință rostită la Paris nu de mult, acelaș leit-motiv revine mereu ca o idee fixă: Ortodoxia nu poate fi un redutabil adversar al bolșevismului, pentru că Moscova se servește de panortodoxie, de panslavism, de panbolșevism de-a-valma, în scopurile lor politice (v.

Curentul, 21 Mai 1944). Așa comentează el cu ironie, în art. „Ortodoxia sovietică în acțiune“ (Curentul, 27 Oct. 1943) constituirea unei secții misionare pe lângă Patriarhia rusă pentru cei din Diaspora: „Dacă agenții de propagandă ai Kominternului pot fi suspecti și deci stânjeniți în acțiunile lor de atenta supraveghiere a poliției, un misionar al Patriarhatului rus, o cuvioasă față bisericească, un umil ortodox nu deșteaptă nici o bănuială“.

Intr'adevăr, s'ar putea ca Sovietele să se folosească, în cinismul lor, și de panortodoxie ca și de panslavism și panbolșevism. Dar ce vină are lumânarea dintr'o biserică cu care o mână criminală aprinde altarul? Însă este de mirare că și d. Șeicaru amestecă aceste noțiuni: panortodoxia, panslavismul și panbolșevismul, numindu-le: „stigmatate moscovite“.

Acest nume pot prea bine să-l merite panslavismul și panbolșevismul care tind să strângă și mai închiegat inelul slav împrejurul Neamului nostru. O amenințare oarecare desigur că reprezintă aceste undițe moscovite. Însă nu trebuie să uităm că Românii au fost aceia care, fără a-și pierde specificul daco-roman, au asimilat mereu pe slavii ce se infiltraseră printre noi, începând cu veacul al șaselea. Asta înseamnă că suntem o rasă calitativ superioară lor și putem privi în viitor cu încredere. Panslavismul și panbolșevismul pot să fie, din partea noastră, niște primejdioase „stigmatate moscovite“. Dar ce caută între ele panortodoxia? Este și ea o creație a Moscovei?

Bine știm, că mulți dintre intelectualii nostri, și în speță condeierii dela „Curentul“ subestimează Ortodoxia. O desconsideră, pentru că n'o cunosc. Și o dovadă despre ignorarea spiritului Ortodoxiei sunt și următoarele afirmații din articolul: „Denunțarea Pravdei“ (Curentul, 18 Februarie 1944): „Bolșevismul ca și panslavismul sau panortodoxia (nu știi ce imbecil agită cu o suficiență de paraclisier „panortodoxia“ ca o formulă politică potrivită intereselor românești) nu sunt decât mijloace întrebuintate de imperialismul rusesc“...

D Șeicaru crede, așadar, panortodoxia ca ceva potrivit intereselor românești, pentru că o consideră o creație a Moscovei seculare, pe când ea este creația Creștinismului bimilenar. Panortodoxia, adică unitatea ecumenică ortodoxă, a tuturor Bisericilor naționale, în privința doctrinei și a cultului, nu poate fi o primejdie, ci dimpotrivă, idealul la care vrea s'ajungă Hristos, nu Stalin. Or această tendință este aproape aceeași stare la care a ajuns confesiunea romano apusenă, Catolicismul atât de admirat de d. Șeicaru. Am

scris: „aproape“ fiindcă în Ortodoxie, chiar atunci când îi spunem panortodoxie, nu se urmărește contopirea — pur și simplu — a tuturor națiunilor într'un conglomerat cosmopolit și uniform deasupra granițelor etnice și politice, într'un suprastat c'o singură limbă de cult, c'o singură administrație, ci se urmărește doar strânsa unitate dogmatică, un fel de ecumenicitate a diferitelor popoare, unite prin aceeași credință în Hristos și prin aceeași dragoste. Adecă după o fericită expresie a aceluia pe care d. Șeicaru îl face „imb cil“ ce „agită cu suficiență de paralisier panortodoxia“, panortodoxia vrea să dea popoarelor ortodoxe un cer comun, lăsându-le pământul național (d. prof. Nichifor Crainic). Chiar și Mântuitorul Hristos dorește această hulită panortodoxie, adecă „toți să fie una“ (Io. 17, 21) în Trupul său tainic, Biserica ortodoxă; numai d. Director se opune. El admite universalitatea confesiunii romano-apusene, dar contestă dreptul la ecumenicitate al singurei Biserici adevărate a lui Hristos.

Dece? Pentru că după părerea d-sale „Poporul român nu poate să-și mențină individualitatea, nu poate exista ca nație decât prin diferențiere, printr'o veșnică opunere față de tot ce ar însemna o disociere a personalității noastre istorice“. Așadar, vrășmașii noștri, Rușii, sunt ortodocși sau fac pe ortodocșii, din oportunism; noi suntem ortodocși, deci trebuie să ne diferențiem, ca să nu ne înghită Rușii cu panortodoxismul lor! Ne miră că ei nu ne au înghițit de atâta amar de vreme, de când le suntem vecini. În această concluzie eronată d. Director este desmintit de istorie. În Basarabia dinaintea de 1918 aceeași religie ortodoxă a Românilor, ca și a stăpânilor în loc să-i amestece, a pretins și mai departe limba românească în cult și în scrisul bisericesc și ortodoxia rusească a cedat. Ei n'au trebuit ca să treacă la altă religie — să se „diferențieze“ — pentru că să-și poată menține ființa etnică. Și este dovedit cu fapte și persoane din istoria Basarabiei robite, că tocmai în sânul Bisericii românilor ortodocși de acolo a fost păstrată conștiința națională a basarabenilor. Un preot a scris cea mai frumoasă poezie despre limba română; un preot, mai târziu înalt ierarh, a dus cea mai acerbă luptă națională pentru desrobirea Basarabiei...

„Diferențierea“, o aluzie nemărturisită, dar cu stăruință sugerată de redacția „Curentului“, ar fi trecerea Românilor ortodocși într'o altă tabără confesională. Pentru a dovedi această intenție a celor dela numita redacție amintesc că decâteori se scrie la dânsii despre „diferențiere“ se aduce vorba — așa întrecă — de cazul Po-

loniei: „Catholicismul a scos pe Poloni din masa slavă, i-a făcut apărătorii patrimoniului spiritual al Europei în fața Rusiei“ — scrie d. Șeicaru (Curentul, 18 Februarie 1944). Pasă-mi-te noi răioșii de ortodocși nefiind „diferențiați“ și „scoși din masa slavă“ de către Catholicism, n'am fost și nu suntem nici azi „apărătorii patrimoniului spiritual al Europei în fața Rusiei“! Sângele ostașului nostru de cele mai multeori ortodox, ce curge pe frontul Moldovei nu poate clinti logica de fier a d. Director. Dece nu vrea el să știe că nu catholicismul este cauza rezistenței poloneze, ci conștiința lor națională atât de des ultragiată de vecinul dela Răsărit? Și mai vârtos, cum se poate că noi având aceeași religie cu Rușii totuși ne împotrivim mai amarnic decât Poloniei?!

Intr'un articol de anul trecut (Biserica și Școala, 4 Apr. 1943) scriam că dacă, afirmative, identitatea religiei cu a dușmanului dela Răsărit este primejdioasă, apoi nici orientarea spre religia dușmanului dela Apus nu e mai puțin primejdioasă pentru noi. Statisticile recensământului de acolo erau tare grijulii să remarce identitatea religiei Românilor de peste Feleac cu a stăpânilor lor vremelnici. O confirmare a temerilor pe care le exprimasem atunci mi-a venit tocmai dintr'un articol în Curentul: „Cine-i domn?...“ de d. R. Dianu, care ne spune despre un calendar editat pe seama Românilor din Ardealul de Nord de un prezumtiv preot, Ion Ciortan. În acest „Calendar Creștin pe anul 1944“ se dovedește cât de folositoare e buna înțelegere între Români și Unguri, dar sunt multe ofense la adresa Neamului nostru. Concluzia pe care d. Dianu o trage din acel calendar de o anumită nuanță creștină este: „N'avem nimic. Nu suntem nimic. Nu valorăm nimic“.. Vine vorba și de Eminescu, și li se spune țaranilor, în Calendarul Creștin, că „Eminescu, marele poet român, născut rutean, a sîpt conștiința românească în Ardeal, la Blaj“.. Păi dacă numai la Blaj se află conștiința românească, de unde era s'o sugă Eminescu? Dela „panortodocșii“ din Biserica strămoșească?... Se pare că și d. Dianu a recunoscut primejdia, ce stă mai amenințătoare deocamdată în identitatea religiei cu vecinii dela Apus. Căci tot în acest articol vorbește „despre maghiarizarea forțată a nobililor români... despre smulgerea dela sânul Bisericii lor a Românilor... despre cruda persecuție care a ilustrat viața românească peste munți în secolele al 18-lea și al 19-lea“.

Dat fiind acest adevăr pe care trecutul nostru istoric ni-l pune în față, — adevăr pe care și Dl. Șeicaru îl cunoaște prea bine — ne mirăm totuși din ce motive a pornit Dlui această nedreaptă campanie. Dacă o face aceasta din igno-

ranță, Biserica ultragiată trebuie să ia atitudine și să-i arate greșala ce-o face confundând pan ortodoxia cu panslavismul sau panbolșevismul. Să-i dovedească că ortodoxia n'a trădat la noi niciodată cauza românească. Să-i arate din istorie că puritatea creștinismului stă în ortodoxie, în pofida organizației sale terestre umilite. Așa încât ajustările de oportunitate ar însemna trădare față de Hristos, iar Neamului nostru nu i-ar fi de niciun folos generalizarea trădării.

Presviterul B.

Curățenia sufletească

Ceeace ne leagă pe noi, ființe muritoare, de Dumnezeu Creatorul este acea scântee din divinitatea insuflată omului chiar în momentul creerii lui: sufletul.

Cu toate că în viața noastră pământească, sufletul alcătuiește împreună cu corpul un tot indivizibil, totuși datorită originii sale divine e necesar să-i dăm cea mai mare atenție, cultivându-l și înălțându-l prin virtute. Căci, menirea omului în lumea aceasta trecătoare e de a se mântui adevărat de a se ridica dela preocupările materiale ce caracterizează doar pe animalele necuvântătoare la cele spirituale; de a se ridica din mocirla păcatului la virtute în urma unor îndelungate eforturi cu ajutorul celor trei facultăți ale sufletului: inteligența, voința și sentimentul, corespunzătoare celor trei virtuți teologice: credința, speranța și dragostea, sădite de Dumnezeu în sufletul nostru, și prin care să menținem acea legătură spirituală, liberă și conștientă dintre Dumnezeu și om. — Iar una dintre cele dintâi datorii ale omului către sufletul său trebuie să fie aceea de a încerca să se cunoască pe sine însuși.

Cu toată imposibilitatea de a pătrunde esența sufletului nostru, îl putem totuși cunoaște prin manifestările sale, și numai datorită acestei cunoașteri a sufletului putem ajunge la cunoașterea lui Dumnezeu, a lumii, a scopului pentru care ne naștem și trăim.

Și dacă scopul vieții adevărate e de a tinde spre perfecțiune divină, — având numai ajutorul grației divine putem să ne ridicăm până la virtute; la aceea forță interioară ce se opune tuturor ispitelor, fie celor ce provin din însăși structura individuală, fie celor ce vin din lumea exterioară. Dobândirea vieții implică însă o voință statornică și puternică — fapt pentru care ea devine un merit special.

Curățenia sufletească e o virtute, menită a fi îndreptarul nostru spre o viață mai apropiată de legile moralei creștine, o pază contra păcatelor în care putem cădea și a virtuților la care putem ajunge, o înfrânare a posturilor trupesti, o înlocuire a plăcerilor trecătoare prin cele spirituale; cu alte cuvinte ridicare la viața pusă în serviciul binelui și adevărului.

Mântuitorul însuși ne arată în predica de pe munte, că această virtute este o cale ce duce la fericire: „Fericirii cei cu inima curată că aceia vor vedea pe Dumnezeu”,

Recunoscând năzuința omului spre fericire, ca o lege indispensabilă vieții, el o aprobă; însă zice că această fericire nu trebuie căutată în cele pământești, în afară de noi, ci mai de seamă în sufletul nostru, în curățenia lui, în apropierea lui de Dumnezeu.

Și a avea inimă curată înseamnă a nu avea sufletul împovărat de păcate grele, căci ele întinează inima noastră. Căci zice Mântuitorul: „Din inima oamenilor ies gândurile rele, desfrânările, uciderile, furtișogurile, înșelăciunile, înverșunările, ochiul viclian, trufia, nebunia.” (Marcu 7, 21-22). Iar p ntru a fi todeauna curat, Biserica creștină are un minunat mijloc de curățenie a inimii de păcate, prin primirea cu gând curat și dragoste a Sfintei Taine a pocăinții și a Sfintei împărtășanii.

În privința curățeniei sufletești, trebuie să căutăm a ne asemăna copiilor, căci numai în acest caz vom dobândi Împărăția Cerurilor. — Nevinovăția, blândețea, smerenia, sinceritatea copiilor l-au făcut pe Mântuitorul să i iubiască și să spună Apostolilor ce împedecau pe copii să vină la el: „Lăsați copiii să vină la mine, căci a unora ca aceștia e împărăția cerurilor.” Lucru vădit dar că el iubește numai sufletele curate.

Astfel de exemple găsim și în viețile Sfinților și a Sfințelor Bisericii creștine, căci biruindu se pe ei îșiși, au putut să învingă pe cei trei mari vrășmași ai mântuirii: corpul lumea și diavolul. De altfel, printr'o voință dâră, orice om păcătos sau vicios poate deveni virtuos, cum au fost Sfințele Maria Magdalena, Maria Egipteanca, Cuvioasa Paisia și multe altele, ce s'au ridicat dela viața lor desfrănată până la o viață curată, virtuoasă. Această prefacere a fost, și e posibilă, numai printr'o viețuire aproape de Mântuitorul după cum zice sfântul Apostol Pavel: „Toate le pot întru Hristos cel ce mă întărește”. Tot așa multe din Sfințe, ca Anisia, Eugenia, Iulia, au părăsit casa părintească, luând drumul mănăstirii pentru a trăi prin curățenia sufletească în veșnicătatea Mirelui Ceresc și pentru a-și sacrifica viața pentru Mântuitorul lor.

După cum vedem sfinții au fost buni chivernisitori ai darurilor lui Dumnezeu, cu toată că au fost oameni ca noi. Curățenia care atinge cel mai înalt grad în sfințenie, ne poate da și pe noi apropia de Dumnezeu, așa cum i-a apropiat pe primii creștini. Și dacă nu putem să ajungem la gradul de sfințenie la care au ajuns ei, vina numai noi o purtăm. Noi suntem mai slabi decât creștii de altă dată, căci acoperim cu lespede murdară a păcatelor revărsările cerești.

Dar locul de frunte între sfinți îl ocupă o femeie: e Prea Curata Fecioară Maria, care întruchipiază nevinovăția și curățenia în cel mai înalt grad și a cărei viață trebuie să fie idealul de viață al oricărei femei și mame creștine. Ea a întrecut în curățenia vieții ei pe toate femeile din lume, cu mărirea pe toți Sfinții și cu fecioria pe Ingeri. O sfântă mai mare decât toți Sfinții. Ea e mama tânără pe cari au zugrăvit-o atâția pictori cu Fiul lui Dumnezeu în brate; dar ea e și maica zdrobită de durere, miloasă și simțitoare față de toate suferințele omenești. Ea pe toate le-a cunoscut, pentru că prin însăși sufletul ei a trecut sabia (Luca 2,35).

Viața Fecioarei Maria reprezintă chemarea femeii în rosturile societății o nenești. Femeie și mamă! Iată deci două denumiri care definesc femeia adevărată și care se desăvârșesc una pe cealaltă, cu deosebire că noțiunea de femeie implică pe cea de mamă: mama creștină a statului. Progresul sau succesul unui popor se datorește femeii, căci numai femeile vrednice, sănătoase bine educate din punct de vedere moral și intelectual consolidează temelii familiei și a neamului. Istoria noastră cât și a altor popoare ne a arătat că epocile glorioase ale unui popor au fost atunci când mama creștină a Statului a rămas la adevăratul ei rol, deoarece ea era creatoarea, dădătoarea de viață, lumină și căldură. Femeia de ieri era factorul vieții, plină de avânt, elan, curaj, lumină; ea a dat soldaților Români îmbărbătare, ea a dat pe soldații lui Mircea, Ștefan, Mihai, ai Regilor Carol, Ferdinand, care au dus gloria Românilor peste în tregul glob. Misiunea sa corespundea înclinărilor ei naturale, căci își căutau suprema satisfacție sufletiască în interiorul căminului locașul unde toți membrii duceau o viață de puritate și apropiere sufletească — și care constituie adevărata familie creștină. Femeia de astăzi proclamându și libertatea își caută mulțumirea în afara căminului și căldura ei nu se mai îndreaptă asupra micușelor vlăstare, ci asupra altor lucruri cu totul nepotrivite sufletului feminin. Ex n'ar trebui să mai priviască cu nepăsare scăderea natalității de care e responsabilă atât față de Dumnezeu cât și față de Statul și Patria sa. Numai inversunatii dușmani ai Țării noastre și ai creștinismului în general - iudeii, comuniștii - caută prin toate mijloacele să ajungă la dispariția religiei și odată cu aceasta la distrugerea familiei prin desființarea căsătoriei legitime și prin libertatea femeii. Această libertate însă — greșit înțeleasă — duce la degradare și anarhie, la degalarea ei de datorita de mamă și de simțul religios fapt ce numai înseamnă emanciparea conform legilor firești, ci o deraere ne bună de la mersul normal al evoluției și al moralei creștine.

Astfel fiind lucrurile, femeia de mâine are un dublu rol: de a menține fericirea căminului și de a duce o luptă pentru progresul și binele neamului printr'o emancipare pe baze solide și creștinești. Aceasta îi va permite și o ocupație în afară de cămin — dar spre deosebire de femeia de azi — ea va trebui să pună mai presus de orice iubirea de familie,

Femeia conștientă de rolul ei va înfrunta fără frică greul și încercările acestei vieți. Ea va respinge cu mândrie orice ispită și va dispune totdeauna de o doză de independență făcând față nevoilor în orice împrejurare s'ar găsi. Ea trebuie să cunoască bine școala durerii și abnegației, că i femeia și durerea s'nt două noțiuni legate una de alta. Dar o femeie conștientă nu consideră aceasta ca un blestem al naturii, ci ca o sublimă și nobilă jertfă pe care ea singură o aduce pe altarul sfânt al omenirii

De aceea, cu drept cuvânt, se susține ca cel mai scump, mai duos mai dulce nume pe acest pământ e „Mamă”.

Din mugurul tânăr de copilă răsare fructul tuturor aspirațiilor unui neam; cu cât fructul acesta se dezvoltă

mai puternic pe baze solide, curate și sănătoase creștinești, cu atât sunt mai asigurate garanțiile fericirii unui popor. Cultura adevărată creștină se adresează caracterului nobil de femeie, iubitoare de neam și Patrie.

Istoria neamului nostru ne evocă, pe lângă femeile eroine, pe una dintre cele care au fost profund religioase și care a dat naștere, — datorită educației date fiului său — celui mai glorios domnitor al Moldovei: Ștefan cel Mare. Educația primită l-a determinat să zidească după fiecare războiu în semn de recunoștință lui Dumnezeu câte o biserică sau mănăstire, care sunt cele mai rare și frumoase podoabe ale Țării noastre.

Cu toate că luptele de mâine pentru existență vor fi mai aprige, totuși femeile nu trebuie să abandoneze în nici un caz viața de cămin; aceasta nu înseamnă iarăși ca ele să nu cunoască viața publică, spre a putea întrauri în bine viața familiei printr'o cât mai bună educație a copilului. Mama e primul și cel mai important factor educativ al copilului în perioada cea mai gingașe în care sufletul și caracterul copilului încep să se formeze. Ea e aceea care renaște în sufletul lui credința, dragostea de viață și de neam. Pe când bărbatul reprezintă gândirea, forța, femeia reprezintă sentimentul, dragălașenia, podoaba și mângâierea, ceea ce determină în primul rând caracterul copilului. Ea ne învață să iubim; prin femeie ajungem la virtute. Cu toate că nu e un despot, femeia domnește de fapt asupra lumii, datorită acelei puteri supreme, care este iubirea. Sufletul ei e pretutindeni același. Felul ei de a fi influențează morala, moravurile și caracterul unui popor. Acolo unde e degenerată și poporul e degenerat, iar acolo unde femeia e curată din punct de vedere moral, societatea se află la același nivel. Cultura adevărată a femeii, prin învățătura morală și religioasă, îi va da putință să aibă mai multă influență, având astfel posibilitatea de a găsi cu o mai multă ușurință adevărata cale a fericirii casnice.

Atunci când se educă o femeie, nu se cuvine să avem în vedere doar binele ei personal, ci fericirea tuturor din jurul ei. Bărbații nu pot avea un moral și un spirit sănătos, dacă nu-l au și femeile în jurul lor.

Și dacă sănătatea morală a unui popor depinde numai de educația primită în casa părintească, atunci educația familiei trebuie să fie o chestiune de interes național. Nu numai caracterul moral, ci și forța spirituală a bărbatului își află sprijin în curățenia morală și educația intelectuală a femeii. Dar cu cât sunt mai dezvoltate forțele amândurora, cu atât mai armonioasă și mai ordonată e societatea; cu atât mai sigură e evoluția ei spre culmea perfecțiunii, care e sfințenia în comuniune cu Dumnezeu.

ZINA POSTOLACHE
cl VIII șt. Lic. „E. Gh. Birta”

Despre ce să predicăm?

În Duminica 4-a d. Rusalii (2 Iulie 1944) vom vorbi despre: POZIȚIA CORPULUI LA SF. SLUJBE.

Cultul nostru creștin fiind cinstea deosebită pe care o dăm lui Dumnezeu și tuturor aleșilor Săi, este firesc ca la săvârșirea lui creștinul să pășiască întotdeauna

una cu credință și cu dragoste, și mai ales cu o pietate adâncă, care să facă dovada tuturor simțămintelor lăuntrice de cari el este pătruns în momentul când se apropie de Creatorul Său. Această pietate adâncă, de care creștinul trebuie să fie stăpânit în decursul sf. noastre slujbe, se face cunoscută atât prin felul cum el se roagă, cântă sau ascultă formele și actele lor, cât și prin atitudinea și felul cum își ține trupul în tot timpul pe care îl petrece în casa lui Dumnezeu.

De obicei, atunci când stăm de vorbă cu o persoană înaltă sau cu cineva din conducătorii noștri, ne străduim ca să ne arătăm respectul de care suntem pătrunși în acel moment nu numai prin felul nostru de a vorbi, ci și prin poziția ce o dăm trupului pe toată durata acelei convorbiri. Dacă așa suntem obișnuiți să facem când e vorba de semenii noștri, cu atât mai vărtos trebuie să o facem aceasta atunci când prin actele și formele cultului creștin, ne apropiem de însăși Stăpânul nostru ceresc.

De fapt, primii creștini au obișnuit, încă dela început, ca în cultul lor trupul să ia o anumită poziție, după importanța slujbei sau după însemnătatea momentelor din cuprinsul ei. Intre aceste poziții, obișnuite și astăzi la sf. noastre slujbe, se numără: *starea dreaptă, plecarea capului, îngenuncherea, aruncarea cu fața la pământ*, precum și alte mișcări cari le însoțesc sau țin mereu de împlinirea lor.

Starea dreaptă este poziția naturală a omului și dovada cea mai bună a demnității sale superioare față de celelalte făpturi. A fost întrebuințată la rugăciune chiar și de Iudei și de aci a trecut și în cultul creștin. Mântuitorul însuși, vorbind odată despre rugăciune, spune, între altele: „*Și când stați de vă rugați, iertați orice aveți împotriva cuiva, ca și Tatăl vostru cel din ceruri să vă ierte greșalele voastre*“ (Mc. 11, 25).

De obicei această poziție la rugăciune a fost privită întotdeauna ca semn al bucuriei și în deosebi ca simbol al învierii Mântuitorului din morți. Din acest motiv sf. Părinți au și rânduit ca Dumineca, care se serbează în amintirea acestei învieri și mai ales în decursul slujbelor ce se fac dela Paști până la Rusalii, creștinii să se roage în biserică *stând în picioare*, pentru ca și prin această poziție să se arate bucuria pentru această înviere și credința că pe temeiul ei și noi vom învia în ziua cea de apoi. Sf. Vasile cel Mare, scrie în această privință: „*Dumineca stând drepti ne rugăm, nu numai că în această zi am înviat împreună cu Hristos... dar și pentru că ziua Dumineci se vede a fi oarecum asemănare și închipuire a veacului viitor, în carele adecă toți se vor afla în viață... Și în toată cincizecimea stând drepti ne rugăm, pentru că aceasta ne aduce aminte de învierea ce se speră în veacul viitor, ca prin chipul cel drept să mutăm mintea noastră dela veacul de acuma la cel viitor*“.

Tot prin această poziție se exprimă și adevărul că orice creștin trebuie să se ridice din noianul păcatelor lui și să ducă o viață conformă cu poruncile lui Dumnezeu, dacă voiește ca la învierea cea de apoi să fie învrednicit de fericirea cea veșnică, în împărăția lui Dumnezeu.

Cu această poziție la sf. slujbe este împreună adeseori și *plecarea capului*, o stare tot atât de veche ca și cea dintâi. Cărțile vechi, cari ne înfățișează cele dintâi formulare de slujbe dumnezeiești, ne înformează că cei dintâi creștini, la îndemnul diaconilor, își plecau capul la sf. Liturghie și primiau binecuvântarea episcopului sau a preotului liturghisitor.

Astăzi această plecare a capului o facem ori-decâteori ne însemnăm cu sf. cruce, când primim binecuvântarea preotului dela altar, precum și în toate acele momente din decursul sfintelor noastre slujbe în cari vrem să ne arătăm evlavlia și respectul nostru deosebit față de Dumnezeu. La o atare atitudine ne îndeamnă și diaconul sau preotul atunci când zice la sf. slujbe: „*Capetele voastre Domnului să le plecați*“.

Alături de aceste două poziții la rugăciune, *îngenuncherea și aruncarea cu fața la pământ* sunt cele mai umilite atitudini pe cari creștinul le poate lua în fața Creatorului său. Chiar și în Vechiul Testament le găsim foarte des întrebuințate atât de patriarhi și profeti, cât și de întreg poporul Israelitean. Mântuitorul însuși a îngenunchiat în grădina Ghetsimani, (Lc. 22, 41), iar sf. Apostoli, urmând exemplului dat de Învățătorul lor, au obișnuit și ei să se roage îngenunchind. Sf. Apostol Petru, de pildă, s'a rugat în genunchi când a înviat pe Tavita din Iope (Fapte 9, 40), iar sf. Apostol Pavel despărțindu-se la Milet de „presbiterii bisericii“ din Efes și-a plecat genunchii și s'a rugat împreună cu ei. (Fapte 20, 36). Acelaș lucru l-a făcut și în Tir, undă a zăbovit timp de șapte zile înainte de a se întoarce la Ierusalim (Fapte 21, 5). Despre sf. Apostol Iacov, cel dintâi episcop al Ierusalimului, se spune apoi că atât de mult a practicat acest fel de a se ruga încât, în cele din urmă, a ajuns ca pielea de pe genunchii săi se facă aspră și vârtoasă ca și cea a cămilei.

Potrivit acestor exemple apostolești și cei dintâi creștini au obișnuit să-și însoțiască rugăciunile lor de o cât mai deasă plecare a genunchilor, pentru ca și prin aceasta să-și arate umilința și atârănarea lor de Părintele ceresc, dela care așteptau toată darea cea bună și tot darul desăvârșit necesar pentru mântuirea lor. O făceau aceasta atât în viața de toate zilele, când cereau ajutorul lui Dumnezeu pentru câștigarea tuturor celor de trebuință și de folos, dar mai ales la sf. slujbe ce se făceau în postul mare, îngenuncherea fiind privită întotdeauna ca

un semn al căinței și al întoarcerii omului la Dumnezeu. Când asupra vieții lor se abătea vreo molimă sau vreo nenorocire oarecare, când din cauza vrăjmășiei păgâne au fost aruncați în circuri pradă fiarelor sălbatice, ei își rosiau ultimele rugăciuni în genunchi, ca și altădată arhidiaconul Ștefan, pentru ca să exprime prin aceasta deosebita lor încredere în ajutorul ceresc care le va face cât mai grabnică izbăvire din vremelnicia acestei vieți.

Astăzi cu atari ingenuncheri ne însoțim și noi rugăciunile în deosebi în decursul postului Paștilor, când toate sf. slujbe exprimă căința omului și dorința întoarcerii lui la Dumnezeu părăsit prin păcat, precum și la toate ocaziunile când cerem ajutorul ceresc pentru îndepărtarea vreunui rău sau pentru câștigarea unui bun necesar truditei noastre vieți. O facem aceasta chiar și la sf. Liturghii din Duminici și sărbători, când se citește, de pildă, sf. Evanghelie, la ieșirea cu sf. Daruri și mai ales în momentul când pe sf. Altar pânea și vinul se prefac în Trupul și Sângele Domnului nostru Isus Hristos. Cu fiecare din aceste ingenuncheri, nu numai că ne arătăm căința și umilința noastră în fața Stăpânului nostru ceresc, ci exprimăm totodată și adevărul că prin păcat omul a căzut din grația lui Dumnezeu, iar prin întruparea Fiului Său iarăși s'a ridicat la starea cea dintâi.

Cât despre *aruncarea cu fața la pământ* și această poziție era obișnuită la creștinii vechi, în deosebi în cazuri de căință și de mare strâmtorare. Ea exprimă, ca și ingenuncherea, adâncă părere de rău pentru păcatul săvârșit, cât și umilința cea mai mare în fața dreptății dumnezeiești rănită printr'un atare păcat. În locul ei de multeori se face astăzi așa numita *metanie mare*, adică aruncarea la pământ și atingerea lui cu genunchii, mâinile și fruntea credinciosului, sau *metania mică*, care constă în plecarea corpului numai până la brâu.

Toate aceste poziții la rugăciune, împreunate apoi și cu altele ca de pildă îndreptarea feței spre răsărit, descoperirea capului, ridicarea mânilor și punerea lor cruciș pe piept, au menirea să-i arate omului că la sf. slujbe el trebuie să pășească întotdeauna cu toată cuviințioșia cerută de sfințenia Celuia de care se aproprie prin mijlocirea lor. Creștinul trebuie să bage însă de seamă ca toate aceste atitudini să nu fie numai niște simple forme, pe cari el le îndeplinește doar pentru ochii lumii, ci exprimarea tuturor simțămintelor sale lăuntrice, a pietății, a umilinții, a căinții și a dorinței de care este pătruns în clipa când le face. Numai în acest caz îndeplinirea lor este roditoare în noi și ne aduce darul cerut deodată cu facerea lor, căci altcum și noi putem cădea sub aspra acuză a Mântuitorului, făcută altădată fariseilor de pe vremea Sa: „*Poporul acesta mă cinstește numai cu buzele, iar cu inima este departe de Mine*“.

T.

Reviste

REVISTA TEOLOGICĂ. Anul XXXIV. Nr. 5—6. Mai—Iunie 1944. Sibiu.

Ne-am aplecat întotdeauna cu plăcere asupra conținutului acestei reviste — care fără înconjur — o socotim cea mai bună revistă de teologie ortodoxă românească. Seriositatea studiilor publicate, bogata mișcare literară ce-o înregistrează, atitudinile ferme ce le mărturisește, diversitatea notelor și informațiilor ce le furnizează, apoi ținuta tehnică excepțională, justifică pe deplin stima și considerația de care se bucură în țară și străinătate. Apărut în număr dublu (Mai—Iunie), caietul se deschide prin cuvântarea rostită de I. P. S. Sa Dr. Nicolae Bălan Mitropolitul Ardealului cu ocazia des hiderii Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei ort. rom. de Alba-Iulia și Sibiu — la 23 Aprilie a. c. — și publicată sub titlul „*Orthodoxia românească și pacea popoarelor*“... Înaltul nostru Ierarh și de data aceasta — ca și în alte momente de răscruce ale neamului nostru — a rostit un discurs epocal, aducând cuvântul autorizat al Bisericii ortodoxe referitor la viitoarea organizare a păcii. I. P. S. Sa preconizează ca temelie a unei păci durabile prescripțiile riguroase ale eticei sociale creștine: *libertatea personală și națională, spiritul de comuniune interstatală, dreptatea socială deplină — cu îngrădirea capitalismului și asanarea pauperismului*. Numai aceste „condiții interne“ vor reintrona în lume pacea adevărată după care însetează popoarele. Nădăjduim că acest discurs — după cât suntem informați — să străbată dincolo de fruntariile țării noastre, turnat în slova limbilor cu circulație universală și să evedențieze cât mai bine rolul pe care ortodoxia noastră românească — devenită astăzi europeană — trebuie să-l aibă în viitoarea organizare a continentului.

Diaconul Dr Nicolae Balca în „*Ideea de Dumnezeu în „Ceaslovul“ li Rainer Maria Rilke*“ se dovedește un subtil cunoscător al limbii germane și al poeziei genialului poet. În continuare întâlnim articolele „*Creștinismul primar și principiul autorității în stat*“ (preot Vasile Coman), „*Profesorul Nicolae Grosu dela Kiew*“ (Dr Liviu Stan), interesante „*Note în legătură cu schisma din 1054*“ (Dr Milan P. Seșan) și o reușită „*Predică de războiu*“ (preot Aurel Radu). La „*Atitudini*“ dl prof. Dr Grigorie T. Marcu insistă cu pasiune asupra „*Temeiurilor ortodoxe ale păcii viitoare*“, reliefând contribuția indiscutabilă și proporțiile mărețe ale discursului rostit de I. P. S. Sa Mitropolitul Ardealului privitor la această teză. La „*Mișcarea literară*“ întâlnim nu mai puțin de 10 recenzii asupra cărților de literatură teologică românească și străină, semnate în ordine de: Dr Ilarion V. Felea, Diacon Nicolae Mladin, Prof. Septimia P. Gherman, Minodora N. Belea, Preot Nicodim Belea, Prof. Dr Nicolae Neaga și Dr. Grigorie T. Marcu. Cronica, notele și informațiile — varii și bogate — sunt subscrise în întregime de dl Gr. T. M. și Sabin Sibianu.

Alăturându-ne la praznicul de 10 ani dela

înființarea revistei de familie „Viața Ilustrată”, pe care o scoate cu atâta elan P. Sf. Episcop Nicolae Colan la Cluj, — încheiem cu cuvintele pâr. prof. Dr Grigorie T. Marcu — care scrie așa de cald despre această revistă: „Cu gândul la tot ce a făcut în primul deceniu de muncă pozitivă pentru întărirea familiei românești în concepția de viață creștină și'n dragostea de neam — și „Viața Ilustrată” a făcut, într'adevăr, totul, pe acest tărâm — noi îi urăm o grabnică întâlnire cu bucuriile vremilor ei de început”.

Pr. Teodor R. Floruțiu

Informațiuni

■ SF. EPISCOPIE A CARANSEBEȘULUI publică concurs, în „Foia Diecezană” și în „Monitorul Oficial”, pentru catedra de *Teologie practică* și pentru *asistența de Drept bisericesc și Administrație bisericească dela Academia Teologică din Caransebeș*, conform art. 32 din Regulamentul Academiei.

Cererile de candidare, la catedră sau la asistență, se vor înainta Consiliului Eparhial ort. rom. din Caransebeș, în termen de 30 zile dela prima publicare în „Foia Diecezană”, însoțite de următoarele documente:

1. Extras de naștere și de botez.
2. Diploma de licență și doctorat în teologie dela o Facultate de Teologie din țară.
3. Lucrări tipărite.
4. Eventuale certificate doveditoare a studiilor de specialitate.

■ ȘCOALA DE DUMINECA din comuna Macea, sub îndrumarea părintelui Terentie Mihiț, încă din anul trecut, a luat inițiativa înzestrării Bisericii cu diferite obiecte necesare cultului divin și podoabei casei Domnului. În acest scop s'a colectat suma de 61.100 lei, dela următorii membri ai Școlii, cărora le aducem creștinești mulțumiri:

Dna inv. conducătoare Ana Văcariu 5000 lei, Saveta Buțurcă și Florița Șiclovian câte 3000 lei, dna Zoe Mihiț, preoteasă 2400 lei, Văd Florița Șiclovian 2000 lei. — Au dat câte 1500 lei: Florița Șiclovian, Maria Șiclovian, Floare Redes și Maria Săcui. — Câte 1000 lei: Florița Știubei, Măriuța Știubei, Giula Păcurariu, văd. Saveta Bulboacă, Mărgălina Julean, Sofia Sâmpetran, Marica Julean, Sida Ardelean, Sabina Gubița, Maria Buțurcă, Catița Ranta, Saveta Moțiu, văd. Floarea Groșan, Mitru Mercea și Floarea Mercea. — Câte 500 lei: Sida Bodonea, Iacob Anghelina, Saveta Mihuța, Sida Anghelina, Sofia Pantea Lucreția Pârjol, Mitru Pâncotan, Sida Pârjol, Sabina Creț, Petru Vițelar, Ana Crai, Catița Iliu, Sofia Pâncotan, Iuliana Pâncotan, Floare Moțiu, Marica Moțiu, Ana Șimândan, Sabina Lăpăduși, Maria Tarăboanță, Ioana Roșu, Pavel Mercea, văd Floare Săcui, văd. Saveta Don, Sida Orbar, văd. Elena Curtuțiu, văd. Floare Fizite, Parasca Știubei, Dochia Ardelean, Ana Știubei, Ana Lăpăduși, Lena Mercea, Florița Năzârie, Maria Ronta și Mihai Căzan. — Câte 400 lei: Sida Vițelari și Sida Otlăcan. — Câte

300 lei: văd. Dușan Nicolae, Gheorghe Deiac, văd. Maria Pantea, Maria Curtuți Pelău, Elena Știubei, Ana Căzan și Maria Vrăbies. — Câte 200 lei: Ana Hodor, Lena Cergan, Florița Săcui, văd. Floare Lucaci, Florița Paștina, Saveta Roșu Buduga, văd. Florița Sălăjeanu, Floare Vațiu, Floare Știubei, Catița Julean, Catița Todor, Catița Polan și Ana Anghelina. — Câte 100 lei: Sabina Crișan, Marica Otlăcan, Maria Bodonea, Catița Ardelean, Eva Spătaru, Cornel Șiclovian, Marica Șiclovian, Sabina Anghelina, Mihai Hexan (adventist), văd. Vațiu Sofia, Saveta Ardelean și Elena Todor.

■ DONAȚIUNI. Parohia Zăbrani a primit dela credincioșii ei următoarele donațiuni în bani și obiecte:

1. Dl Petrovici Radivoi mecanic: două sfeșnice de metal, artistic lucrate, fiecare pentru câte 36 lumânări, în valoare de 30.000 lei; o cruce pentru iconostas prevăzută cu becuri electrice, în valoare de 1400 lei și 500 lei, în numerar.
2. Dl Floru Ion agricultor, un prapore în valoare de 4800 lei.
3. Dl Miatovici Victor notar, o candela în valoare de 1400 lei.
4. Dl Marcani Gheorghe morar, o candela în valoare de 1400 lei.
5. Dl Breazu Constantin picher cfr. o candelă în valoare de 1400 lei și o ramă pentru colțul eroilor în valoare de 1000 lei.
6. Dl Suci Vasile cantor, ort. rom. o masă și o măsură în valoare de 1500 lei.
7. Corul Bisericii ort. rom. din Zăbrani 1700 lei pentru confecționarea unei perdele la ușile împărătești.

Remarcăm de asemenea și munca depusă pentru cusutul perdelei mai sus amintită de către d. Breazu Săftică și Ana Popescu.

Cu creștinești mulțumiri și binecuvântări.
Cond. of. parohial Fret *Mercea Simion*.

Școala de Duminecă

27. Program pentru Dumineca (2 Iulie) 1944.

1. *Rugăciune*: Împărate ceresc...
2. *Cântare comună*: Veniți să ne închinăm. (Dela Sf. Liturghie).
- 3-4. *Cetirea Evangheliei*: (Matei 8, 5-13) și *Apostolului* (Romani 6, 18-23) zilei cu tâlcuire.
5. *Cântare comună*: Duhul Tău cel Sfânt. (70. Cânt. rel. pag. 42).
6. *Cetire din V. T.*: Trecerea Iordanului. (Cartea lui Is. Navi c. 3).
7. *Povețe morale*: Indemnare a se feri de păcate. (Cartea înțel. lui Iisus Sirah. c. 21).
8. *Intercalații*: Poesii rel. etc.
9. *Cântare comună*: Fie numele Domnului... (Dela sf. Liturghie).
10. *Rugăciune*: Lumină lină. (Dela Vecernie. Liturghier pag. 20).

*

(A se vedea „Instrucțiunile” din Nr. 1/1943). A.